

Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Ken de populatie!

Wat vraagt de populatie?

Wat heeft de school in huis om die vraag te beantwoorden?

Wat heeft de school (nog) niet in huis om die vraag te beantwoorden en waar haal je het dan vandaan?

Contactgegevens van de school

Samenwerkingsverband	Samenwerkingsverband PO Zaanstreek
Naam schoolbestuur	Zaan Primair
Naam school	Obs de Dijk
Straat	Adriaan Roggestraat 14
Postcode en Plaats	1507 BE Zaandam
Gemeente	Zaandam
Telefoon	075-6171772/075-6166579
Website	www.obsdedijk.nl
Mailadres	info@obsdedijk.nl
Directeur	Natascha Weeteling

Beschrijving van de schoolpopulatie

Onze school heeft twee locaties: de Dijk 'West' en de Dijk 'Oost'. De schoolpopulatie is een afspiegeling van de wijken waarin de vestigingen staan. De Dijk-West ligt nabij de Westzanerdijk aan de Adriaan Roggestraat. De kinderen van locatie west wonen voor het merendeel in de onmiddellijke nabijheid van de school. (De zgn. Westzanerdijkbuurt). Daarnaast komen er ook kinderen uit de wijk Westerwating en Westzaan. Locatie oost heeft voornamelijk kinderen uit de Russische buurt, van het Zaaneland en uit de omgeving Stationsstraat. De Dijk west is de hoofdvestiging.

De Dijk oost ligt aan de Hogendijk. Zo'n 24% van onze kinderen heeft een niet-Nederlandse migratie achtergrond (bron NSC rapportage 2022). Dit ligt 8% hoger dan het landelijk gemiddelde. De verschillende achtergronden van de kinderen maken van de school een ontmoetingsplaats, waar zij (en hun ouders) kennismaken met een verscheidenheid aan culturen, denkbeelden en zienswijzen.

De school ontvangt geen extra wegingsmiddelen daar het aantal gewichtenleerlingen te laag is. Wel is er vanuit het OAB budget een gemeentelijk bijdrage voor de verzorging van VVE. Dit wordt alleen op locatie West aangeboden. De school biedt de betreffende kinderen een extra taalaanbod in de kleine kring. Tevens wordt vanuit ouderbetrokkenheid VVE-thuis aangeboden. Overige kinderen liften dankbaar mee met het VVE aanbod, dat in de groep wordt aangeboden. Tot nu is het aanbod op locatie Oost en de aanpak daarin gelijk aan locatie West. Door de toename van het aantal kinderen met een gewicht en of taalzwakkere achtergrond zal, ongeacht de locatie, waar nodig voor de betreffende leerlingen een aanpak op maat aangeboden dienen te worden of gaat het invloed uitoefenen op het totale schoolaanbod in de leerjaren 1 en 2. Een vroegtijdigere signalering vanuit peuterspelen en afstemming met groep 1/2 kan hier een positieve invloed op hebben. Op de

Westlocatie is er verhoudingsgewijs meer behoefte aan taalontwikkeling en ondersteuning. In maart 2023 is er een populatie onderzoek gedaan. Op beide locaties is een toename merkbaar van gezinnen uit omliggende Europese landen, Rusland en Oekraïne. Tevens ligt het percentage leerlingen uit gezinnen met een relatief laag inkomen de afgelopen jaren landelijk rond de 20%. Op De Dijk ligt dit percentage hoger (28%). Het percentage eenoudergezinnen ligt landelijk op 17%. Op De Dijk is dat 29% (Bron: NCO rapportage 2022). De ondersteuningsbehoefte is op locatie west intensiever dan op oost, maar we zien ook op locatie oost een verandering. Er is ook daar een duidelijke toename van kinderen met een niet Nederlandse afkomst. De taal/leesontwikkeling behoeft op zowel locatie oost als west extra aandacht en ondersteuning. Mogelijk zullen wij ons aanbod in de toekomst nog verder moeten aanpassen.

Ambities van de school

(Extra) ondersteuning

De school biedt een passend onderwijsaanbod, ondersteuning en/of begeleiding, gebaseerd op de mogelijkheden van de leerlingen. Door vroeger inzet op taal- en woordenschatontwikkeling, waaronder het programma LOGO 3000, sluiten wij goed aan bij de behoefte van onze kinderen. Vanuit het LVS en het populatieonderzoek blijkt echter dat aandacht voor woordenschatontwikkeling ook in de toekomst nodig blijft en onderzocht moet worden hoe de effectiviteit van het aanbod en bijkomende resultaten verhoogd kunnen worden.

Binnen de kleutergroepen vindt afstemming tussen beide locaties plaats over de VVE thema's, het bijbehorende aanbod en de SLO doelen, want ook op locatie Oost wordt gewerkt volgens de VVE uitgangspunten. Op beide locaties is afstemming en overleg met peuterspelen. De pedagogisch medewerkers en de leerkrachten van de groepen 1-2 voeren geregeld overleggen en maken afspraken met elkaar om de doorgaande lijn te waarborgen.

Basisvaardigheden

We werken met het model 'basisstof - toetsing - herhalings- of verrijkingsstof' en hanteren hierbij het GIP-model. Dat betekent dat we uitgaan van een groepsinstructie door de leerkracht. Daarna, gaan de kinderen zelfstandig werken aan hun dag- en of weektaak. Belangrijke aspecten daarbij zijn verantwoordelijkheid voor eigen werk, zelfstandig werken aan basis en extra opdrachten, samenwerken en hulp bieden aan elkaar. Tijdens het zelfstandig werken is de aandacht van de leerkracht gericht op instructie en ondersteuning aan de instructietafel aan kleine groepjes of individuele kinderen.

Bovengemiddeld begaafde kinderen hebben tijdens het zelfstandig werken een aangepast programma. Ze werken de basisstof door in verkorte vorm (het zg compacten) en hebben zodoende meer tijd beschikbaar voor verdieping en verrijking.

Basisondersteuning

Het proces van ondersteuning start bij het door een leerkracht signaleren van de specifieke onderwijsbehoefte van een leerling volgens de stappen van de cyclus van handelingsgericht werken. Twee keer per jaar maken de groepsleerkrachten een overzicht van de (individuele) doelen per leerling en per groep voor het komende half jaar. Met behulp van een datamuur worden de leerlingen in de basisgroep, verlengde instructiegroep of de verkorte instructiegroep geplaatst. In de praktijk zien wij dit terug in de weekplanningen van de leerkrachten. Wij werken met kwaliteitskaarten. In deze kwaliteitskaarten is de werkwijze en leerlijnen die de leerlingen nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen vastgelegd en is bedoeld als werkdocument voor de leerkrachten. Twee keer per jaar volgt er een groepsbespreking, waarbij de intern begeleider en de leerkracht met elkaar in gesprek gaan over de zorgsignalen in de groep. Hiervoor heeft de intern begeleider (IB-er) een format 'groepsbesprekingen' ontwikkeld. Dit format geeft de leidraad van het gesprek aan. De afspraken die uit de bespreking voortkomen worden door de IB-er gemonitort en samen met de leerkracht (tussentijds) geëvalueerd. De kinderen in de groep volgen de leerlijn die zij nodig hebben en aansluit bij de fase van ontwikkeling. Het kan zijn dat wij hierbij afwijken (incidenteel en indien nodig) van het leerjaarsysteem.

Wanneer er een hulpvraag wordt gesteld door de leerkracht omdat een kind, of (een deel van) de groep, meer ondersteuning nodig heeft, dan doorlopen we de zorgroute (zie bijlage). De zorgroute onderscheidt de volgende fases:

Fase 1

De leerkracht constateert een kind- of een groepsprobleem naar aanleiding van een observatie of een toets. In sommige gevallen kan de leerkracht prima zelf een eigen interventie bedenken die het probleem zou kunnen oplossen. Hij/zij gaat dit eerst uitproberen.

Als men geen eigen interventie weet te bedenken of de interventie blijkt niet te werken kan er bij een collega en/of specialist om advies gevraagd worden. Na dit gesprek wordt de mogelijke interventie toegepast. Wanneer deze er niet is gaat de leerkracht voor verdere hulp en advies naar de specialisten binnen de school. Binnen de school is/zijn er opgeleide reken-, taal/lees-, VVE- en gedrag specialist.

Er volgt weer een moment waarin men zaken kan gaan toepassen of verder op zoek moet gaan naar hulp en advies. Hier komt de intern begeleider (IB-er) in beeld.

Fase 2

De leerkracht bespreekt de hulpvraag rondom een leerling en/of de groep met de IB-er. Dit kan tijdens een groepsbespreking, maar ook tussentijds of in een smal ondersteuningsteam (SOT). Als er na dit gesprek, waarin vooral handelingsgerichte vragen gesteld worden aan de leerkracht, nog interventies noodzakelijk zijn dan maakt de leerkracht een plan van aanpak (PvA). Soms wordt hiervoor de hulp van ouders gevraagd. De leerkracht maakt dan een afspraak met de ouders voor dit gesprek en indien nodig kan de intern begeleider hierbij aansluiten. De schoolondersteuner van de school wordt in een zo vroeg mogelijk stadium van de hulpvraag betrokken om naast extra expertise ook mogelijke vervolgacties te versnellen.

Fase 3:

In fase 3 worden de ouders bij het proces betrokken. Soms is het probleem helder en wordt in samenwerking met ouders een heldere vraag geformuleerd. Bijvoorbeeld; het leesonderwijs komt niet goed op gang. Wilt u thuis helpen met oefenen?

In fase 3 kan er ook al een weg ingeslagen worden, waarbij de expertise wordt gevraagd van externe instanties. Als bijvoorbeeld het gedrag van een leerling op school niet goed is en ouders thuis ook veel problemen ervaren kan de school doorverwijzen naar een GGZ-instelling. Ouders bewandelen deze weg samen met hun kind.

Wanneer het probleem niet helder is, of het is moeilijk een plan van aanpak samen te stellen, dan wordt het probleem besproken in een Breed OndersteuningsTeam (BOT).

Fase 4:

Het BOT wordt gevormd door de leerkracht, IB-er, de directie, de schoolondersteuner en eventueel de GGZ verpleegkundige, schoolmaatschappelijk werk en/of een specialist vanuit de school. We bespreken de interventies die mogelijk zijn of de weg die wij zouden willen in gaan. Afspraken worden schriftelijk vastgelegd in een verslag. Dit verslag is voor intern gebruik.

Na dit gesprek gaat de leerkracht met ouders in gesprek om een terugkoppeling te geven. Hierbij kan bij de uitkomst van een mogelijke advisering gedacht worden aan bijvoorbeeld; aanmelden hulpklas, (dyslexie) onderzoek, stap naar een externe instantie, etc. De leerkracht doet dit gesprek alleen of samen met de intern begeleider. Afhankelijk van de vraagstelling en/of problematiek en/of wens of noodzaak worden ouders gevraagd aan te sluiten bij het BOT.

Afhankelijk van de casus kan het BOT (of een deel ervan) ook een multidisciplinair karakter hebben. De leerkracht, de ouders, de intern begeleider en medewerkers vanuit externe instanties (denk aan jeugdverpleegkundige, jeugdteam, expertisecentrum leden etc.) zullen bij dit gesprek aanwezig zijn. Ouders moeten hiermee instemmen. Er wordt altijd een verslag gemaakt van dit gesprek. Dit verslag is voor intern gebruik. Waar nodig wordt in nauw overleg met de schoolondersteuner een Onderwijsondersteunend Arrangement (OOA) aangevraagd bij het samenwerkingsverband (SWV). Binnen een OOA staat de vraag centraal welke ondersteuning leerkracht en ouders nodig hebben zodat de leerling zich optimaal kan ontwikkelen. De ondersteuningsbehoeften kunnen betrekking hebben onderwijs gerelateerde ondersteuning, gedrag en/of ondersteuning in de thuissituatie.

Fase 5

Als de school meent het kind niet verder verantwoord te kunnen begeleiden, wordt een aanvraag voor plaatsing op een school voor speciaal(basis)onderwijs ingediend bij het samenwerkingsverband (SWV). Op basis van het door school ingediende groeidocument wordt door het SWV een gesprek geïntroduceerd met school, ouders en het SWV, waarin het proces doorgenomen wordt. Op basis van de uitkomsten in het gesprek wordt door het SWV een toelatingsverklaring (TLV) afgegeven. Na de goedkeuring kunnen de ouders hun kind aanmelden op een school voor speciaal(basis)onderwijs. Indien nodig kan de intern begeleider de ouders begeleiden in de toeleiding naar een dergelijke school.

Onze ambities ten aanzien van het bieden van aanvullende of extra ondersteuning zijn:

De Dijk heeft zicht op de ontwikkelcapaciteit van de leerlingen en zet haar expertise en middelen in om alle leerlingen breed te ontwikkelen en extra te ondersteunen waar dat nodig is.

Zo maakt de school gebruik van de expertise van diverse specialisten binnen het aanbod van ondersteuning, zoals de VVE-, reken-, taal/lees- en gedragsspecialisten. Zij doen aan collegiale visitatie om de doorgaande lijn te bewaken, nieuwe ontwikkelingen te initiëren en collegae te ondersteunen.

Wanneer leerlingen specifieke ondersteuningsbehoeften hebben of wanneer zaken opvallen of met derden besproken moeten worden, dan worden ouders altijd benaderd. In het belang van de ontwikkeling van het kind is een effectieve samenwerking en educatief partnerschap een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders samen. De school wil graag gebruik maken van de expertise en ervaringsdeskundigheid van de ouders en betreft ouders bij de ondersteuningstrajecten.

Gezien de beperkte formatieve ruimte en mogelijkheden wordt jaarlijks geïnvesteerd in het verkrijgen van LIO-stagiaires vanuit de Hogeschool, maar ook vanuit de opleiding tot onderwijsassistent vanuit het Regio College. De daarmee verkregen extra handen bieden op vele momenten uitkomst in het kunnen bieden van extra aandacht en ondersteuning in de groep. In het kader van een structureel hulpaanbod wordt zo mogelijk een onderwijsassistent ingezet, zover deze bekostigd kan worden vanuit de schoolformatie en/of het zorgbudget.

In de praktijk merken we dat vooral gedragsproblematieken in de groep de grootste bron van zorg en aandacht zijn. Het hebben van een leerteam gedrag en de expertise vanuit de gedragsspecialist geeft in sommige gevallen antwoord op de ondersteuningsbehoefte, maar dat is helaas lang niet in alle gevallen afdoende.

Het schoolbreed aandacht geven aan het begin van het schooljaar aan de groepsdynamiek, groepsregels en afspraken en een goed en positief pedagogisch klimaat levert zeker een positieve bijdrage aan een prettige en veilige leeromgeving voor ieder kind. Dit doen wij met behulp van de 'The leader in me', 'het negen weken programma' en de 'Gouden Weken'. Aan de start van het schooljaar tot aan de herfstvakantie wordt extra veel aandacht besteed aan groepsvormende activiteiten en aan het maken en 'oefenen' van de afspraken. De vraag: 'Hoe gaan wij met elkaar om en hoe leren wij met elkaar' staat daarbij centraal.

Aan de leerlingen uit de leerjaren 7 & 8 die daarvoor in aanmerking komen, wordt door de gedragsspecialist een faalangstreductietraining aangeboden. Kinderen krijgen, na screening en intakegesprek, een keer per schooljaar gelegenheid hieraan deel te nemen.

Onze ambities ten aanzien van het bieden van passende ondersteuning waarvoor we nu nog verwijzen naar het speciaal (basis)onderwijs zijn:

Wanneer de school een leerling verwijst naar het speciaal (basis)onderwijs, dan is er alle mogelijke hulp en ondersteuning in het voortraject geboden. Het is dan een uiterste stap. De ervaring leert ook dat de keuze om deze stap te nemen veelal te laat wordt genomen, waardoor de frustratie, wanneer plaatsing niet op korte termijn kan gebeuren, toeneemt en dit ten koste gaat van leerkracht, leerling en medeleerlingen. Dit brengt een onveilige (werk)situatie met zich mee. Dit gebeurt vooral bij een gedrag gerelateerde ondersteuningsbehoefte van kinderen. Er is dan geen adequate begeleiding of opvang meer mogelijk wanneer een situatie escaleert. Hierdoor ontstaat soms een onveilige situatie welke bij eerdere verwijzing wellicht voorkomen had kunnen worden. Om dit te voorkomen schenken wij veel aandacht aan de ondersteuningsroute die wij hebben opgesteld voor onze school. Bij signalering van opvallend gedrag gaat deze route van start. De directie en de IB-er zullen de leerkracht wijzen op de zorgroute en de stappen die doorlopen

moeten worden. Onze ambitie is om snel te kunnen handelen ten behoeve van het welzijn van alle kinderen in de groep.

Ons plan en de termijn om bovengenoemde ambities te realiseren zijn als volgt:

Vergroten van taken en verantwoordelijkheden van de specialisten in relatie tot taken en verantwoordelijkheden van de intern begeleider.

Een van de centrale thema's voor schooljaar 2023-2024 is 'gedrag'. Ons leerteam 'gedrag' zal het gehele team betrekken bij een integrale aanpak op schoolniveau. Hierbij krijgen we ondersteuning van het dienstencentrum. Daarnaast staat dit schooljaar in het teken van onderzoek naar een nieuwe SEL-methode die naadloos aansluit bij onze onderwijsvisie.

The leader in me!

De aanpak vanuit de 7 gewoonten van Covey krijgt steeds meer vorm binnen de school. Deze werkwijze draagt bij aan meer eigenaarschap van kinderen voor hun eigen werk en schoolontwikkeling. De 7 gewoonten helpt hen te werken aan hun eigen ontwikkeling. Elke groep maakt een eigen missiestatuut en hangt deze zichtbaar op voor iedereen. De zichtbaarheid en hoorbaarheid van deze ontwikkelingen zijn cruciaal en blijven onze aandacht houden. Het team van leerkrachten dat het lighthouse team vormgeeft ziet hier nauwlettend op toe. Een van de pijlers van schooljaar 2023-2024 is het oprichten van een 'junior lighthouse team' (leerlingenraad). Wij willen niet over onze leerlingen praten maar mét onze leerlingen.

Dit betekent voor het lerarenteam:

Om een goede basis voor het onderwijs te kunnen realiseren streeft De Dijk naar een goed en positief pedagogisch klimaat. Als 'een dijk van een school' vinden wij het belangrijk dat kinderen, ouders, verzorgers, leerkrachten en pedagogisch medewerkers zich er thuis voelen en op een respectvolle wijze met elkaar omgaan. De school stimuleert de kinderen om "het leren" als iets prettigs te ervaren zodat ze zich in een veilige werkomgeving optimaal kunnen ontwikkelen. Daar besteden we veel aandacht aan. Om goed te kunnen functioneren heeft een kind allereerst zo'n veilige en 'warme' omgeving nodig. Het moet met plezier naar school gaan. Om dit te borgen is collegiale visitatie, groepsbezoek vanuit diverse specialismen en groepsobservaties algemeen goed binnen de organisatie. Er wordt geleerd van en met elkaar waarbij "The leader in me" de leidraad vormt om tot ontwikkeling te komen.

Het komende jaren zal de school blijven werken aan een duidelijk onderwijsconcept t.o.v. de concurrerende scholen. Locatie West krijgt te maken met nieuwbouw. Het nog verder uit te werken onderwijsconcept kan van invloed zijn of worden op de (veranderende) schoolpopulatie. Naast de vele 'verplichtingen', de beperkte tijd in relatie tot grote(re) groepen, de toenemende complexiteit van de ouderbetrokkenheid en hoge werkdruk betekent dit voor het team dat zij gebaat is bij collegiaal overleg en afstemming, collegiale steun en heldere en transparante communicatielijnen. De basis ligt bij het scheppen van een goed en positief pedagogisch klimaat, een professionele leeromgeving en een goed contact met ouders. Dit vraagt continue aandacht en alertheid in een tijd waarin het hebben van een leerkracht voor de groep niet (meer) een vanzelfsprekendheid is.